

Vendégünk: Fischer Ernő

Könyvpremier a képtárban

Fischer Ernő sok évvel ezelőtt, mint a Népművelési Intézet munkatársa, szorgalmazta a Képzőművészeti Kiskönyvtár című sorozat elindítását, mely lassan már száz kiadványt jelent. A festőkről, szobrászokról, grafikusokról és más témákról írt művek sora most éppen a sorozat útjára bocsátójának művészetét elemző könyvvel gyarapodott. Megjelent *Szűromi Pál*: Fischer Ernőről szóló műve, mely olyan festőművészlehet ismerteti meg az olvasót, akinek komoly szegedi múltja van. Hiszen a művész 1959–1974-ig a tanárképző főiskola tanára volt, s éveken át a tanszék-

vezetője is. Sok rajztanár került ki a keze alól, és több szegedi festő vallja mesterének az érzékeny, ecsetjével mitikus világot varázsoló piktort. Fischer Ernő ápolja szegedi kapcsolatait, nemrég nemes gesztust tett: a múzeumnak ajándékozta életművének egy részét. A képekből most tiszteletére kamarakiállítás rendeztek a Horváth Mihály utcai Képtárban, s ugyanitt könyvpremiért is tartanak csütörtökön délután öt órától, mely alkalomból a szerzővel és a művészlehet ismerteti meg az olvasót, akinek komoly szegedi múltja van. Hiszen a művész 1959–1974-ig a tanárképző főiskola tanára volt, s éveken át a tanszék-

Matematikai verseny

A makkosházi általános iskolában hagyományosan matematikai hetet szerveznek, amelyen az ötödik-hatodik-hetedik osztályos gyerekek versenyezhetnek. A nem tagozatos ötödikesek közül Tari Árpád, a dorozsmai I-es számú iskola tanulója lett az első, felkészítő tanára: Márton József; a tagozatosok közül Balogh Mónika, a Béke utcai iskola diákja, Melega Jánosné a tanára. Juhász Szilvia, a főiskolai I-es gyakorló nem tagozatos hatodikosa is első, Palánka Tiborné tanítványa; a tagozatos hatodikosok közül pedig a makói Puruczky József nyert, Varga Istvánné tanítványa. A hetedikesek között Pete Gábor (Mező Imre iskola), Koltencz Jánosné tanítványa az első, a tagozatos osztályokból pedig a szentesi Nyiri Zoltán, akit Dancsó János készített föl.

Tisza-parti jubileum

„Nem elit iskola a miénk, de aki innen kerül ki, az megállja a helyét a munkában” — mondta Schmidt Józsefné, a Széchenyi gimnázium és szakközépiskola igazgatója, amikor a Tisza-parti iskola múltjáról és jelenéről faggattam. Kulcsmondat ez, hiszen tudjuk, hogy a napi teljesítményt, eredményt hajszoló, honi iskolarendszer legkevésbé ösztönzi arra a pedagógust, hogy a tanulók jövőjével törődjön. A tanulmányi és sportversenyek darálójában a győztes diákok sokszor nem tanulják meg, hogy mit, mikor kell elővenni abból a nagy batyuból, amibe a tömennyel ismeret a négy év alatt belelapátolták. Ezért örültem, mikor megtudtam, hogy ennek az iskolának nagyon fontos az is, mi lett az alma mater elhagyókból. Ebbe a gimnáziumba visszajárnak a diákok, a tanárok pedig számon tartják kiróppent tanítványaikat.

Az iskola vezetői büszkék arra, hogy az óvónői szakközépiskolából kikerülő szakembereknek sokszor jobb a hírük, mint a diplomásoknak. Sajnos, ez a szakmában van, ugyanis a demográfiai apály miatt egyre kevesebb óvónőre van szükség Szegeden is. Az iskola most új kisléttel próbálkozik, pedagógiai szakot indít. Ez a képzési forma egyedülálló a városban. Beindítása azért öröndetes, mert olyan képesítést ad, amivel az általános iskolákban lehet majd munkát vállalni. A középfokú végzettséggel rendelkező pedagógusok szervezik majd a szabadidős programokat, a napközis foglalkozásokat, a különböző kulturális ren-

dezvényeket. Tevékenységükkel rengeteg terhet levesznek majd a szaktanárok válláról. Arról nem beszélve, hogy sokszor — alkatánál fogva — a napköziben jobb kapcsolatot tud teremteni az ilyen képzettségű pedagógus, mint az egyetemi diplomával rendelkező.

Az érdekes vállalkozás mellett továbbra is működik a vizuális szakközépiskola, ami 1964-ben indult; és a testnevelés tagozat, ahonnan számos élsportoló került már ki. Büszke lehet a gimnázium szép rajszaktantermére, ahol komoly vizuális nevelés folyik, büszke lehet azokra az immár országosan is ismert színészekre, akiket az itteni irodalmi színpad nevelt négy évig. A diáktalálkozókról, az amatőr színjátszó fesztiválokról oly jól ismert, Kovács Zoltánné által vezetett irodalmi színpad munkája megnehezült. Az ötnapos iskolahét miatt felszaporodott napi óraszám nem kedvez az öntevékeny csoportoknak. A délutáni együttléteket, próbákat a túlterhelt diákok alig tudják vállalni.

A játékoskedv azonban nem szűnik, a tanulók és a tanárok minden évben megrendezik a Széchenyi-napokat, ilyenkor komoly és boldog programok kerülnek egymás mellé. A nonstop együttlét kemény versenyekkel, vetélkedőkkel kezdődik, és táncmulatsággal végződik. Holnap és pénteken jubileumi alkalomból ünnepelnek a széchenyisek, alma máterük most lett 25 éves.

P. E.

Perényi Miklós gondolkázott

„Csapatban és egyéniben”: kitűnő

A Szegedi Szimfonikus Zenekar egyik legsikeresebb estjének mondanám a hét-fői filharmóniai koncertet. Kiváló vendégművészekkel találkozhatott a szegedi közönség: Perényi Miklós gondolkaművésszel és Niksa Barezsa jugoszláviai karmesterrel.

A Perényi Miklós által előadott — az utóbbi időben a pódiumokon igen ritkán hallható — Edward Elgar angol zeneszerző által komponált e-moll gondokavereseny nemcsak tökéletes technikai felkészültséget kíván előadójától, hanem rendkívüli lírai érzékenységet is. Perényi nagyszerűen tolmácsolta a mű szomorú, szinte megrendítő hangulatát, mely újat jelentett Elgar művészetében. A zeneszerzőt megviselte az I. világháború pusztításának látványa, ezért jelent meg ez a tőle szokatlan, fájdalmas hang éppen gondokaversenyében, mely egyben életművének egyik legjelentősebb darabja. A *Vastapsot*, mellyel méltán ünnepelte a közönség a gondokaművészt, egy ráadás előadással köszönte meg, amellyel bebizonyított-

ta, hogy a klasszikus darabokat éppolyan elhíhető erővel interpretálja, mint a moderneket.

Szerencsés volt a hangverseny nyitódarabjának megválasztása. Britten korai műve a *Stimple Symphony* fülbemászó dallamaival, érzelmes, de ugyanakkor egyszerű melódiáival, a pizzicato-tétel bravúrós technikájával és szórakoztató hangzásával igazi sikerdarabnak számít. Niksa Barezsa karmester kitűnően érzékeltette a tételek közötti hangulati különbséget, a hirtelen váltásokat olyannyira, hogy a harmadik szentimentális hangvételű rész szinte már túl lassúra, érzelmesre sikerült.

A hangverseny befejezéséig Stravinsky *Le Sacre du Printemps* (Tavaszi áldozás) című darabját mutatta be a Szegedi Szimfonikus Zenekar. Nem csoda, hogy a mű — mely ma is újnak hat — táncjátékként 1913-ban hatalmas botrányt kavart Párizsban. Témája egy orosz pogánykori szertartás látomása, amelyben a tavasz ébredését, a természet újjászületését egy ifjú

emberi lény, egy fiatal lány feláldozásával ünneplik. Már a rendkívül kifejező, bevezető fagottszó is az elemek hatalmától való ősi félelmet idézi. Stravinsky zenéjének káprázatos ritmus-

kultúrája, sokszor az ideget a végtelenségig feszítő, szinte primitív monotonitása, disszonáns hangzásvilága elementáris erővel hat hallgatójára. A zeneszerző e műve új utakat nyitott a tonális szétfeszítésével, harmóniai merészségével a XX. századi zenében, és Bartóktól Brittenig szinte valamennyi modern zeneszerzőre hatott. A hangszerelésnek igen nagy jelentősége van a zenében, a fő hangsúly a fúvós- és az ütőhangszerekre esik az eddig megszokott vonósok előtérbe helyezésével szemben. A *Sacre* előadásával karmester és zenekar egyaránt kitűnően vizsgázott. A hosszan tartó tapost Niksa Barezsa igen szimpatikus módon arra is felhasználta, hogy bemutassa a közönségnek azokat a zenekari tagokat, akiknek produkcióját kiemelkedőnek ítélte a mű bemutatása során. Intésére azok a főleg fúvós hangszereken játszó művészek, illetve csoportok emelkedtek meg a hajlásra, akiknek hangsúlyozottan fontos szerep jutott az előadásban; a technikaiilag és zeneileg rendkívül nehéz mű bemutatásához ugyanis nem elég a „csapatmunka” — kiváló egyéni teljesítmények is szükségese-

Gresó Erzsébet

A félelem ördöge

A Tiszatáj szerkesztőinek rehabilitációjáról szóló legutóbbi írásainkra (április 12., április 21.) reagál Darvas Anna tanár, aki hozzászólt korábbi, *Tiszatáj — tiszta táj?* című vitánkhoz is. Az alábbiakban részleteket közlünk írásából.

A Tiszatáj további sorsát eldöntő vb-ülést, sajtótájékoztató követte; az erről szóló híradást végigolvasva a Délmagyarország hasábjain, fájdalmas aktualitással idéződt fel bennem a közelmúltbeli polémiában megszólalt Tráser László szívet melengető víziója: „Nemely elvetemült álmodozók fejében megképződik a gondolat, miszerint egyszer csak eljutnánk oda itt mifelénk, hogy megbeszéljünk közös dolgainkat... beszélgetjünk, mint a fölntettek.” (Délmagyarország, 1989. jan. 27.) Ami ugyanis a fent említett fórumon történt, fényérvényi távolságban van a megelölegezett álomtól.

Úgy tünik, már az előkészítésnél, a meghívottak körének eldöntésénél, amikor például eleve azt feltételezték, hogy egy teremben nem ültethetők le a régi és az új szerkesztők, egyfajta félelem munkált: Márpedig, ahol felüti fejét a félelem ördöge, megszűnik a demokráciának meg a lehetőség is. Lámlám, ilyen értelemben is igazolódni látszik az újralfelle-

Levél a lapgazdához

dezett Bibó István gondolata: „Demokratának lenni, annyi, mint nem félni.” A közös dolgok megbeszéléséről továbbá azért sem lehetett szó, mert a vb *kinylatkozottat, ítéletet hirdett, szakszerűen kifejezte: „művelődéspolitikai döntést hozott”,* mégpedig olyat, amely azt tükrözi, hogy abban az alapvető kérdésben viszont nem döntött, hogy melyik szerkesztőgárda mellett tegye le a voksot, melyiket fogadja igazán kegyelemből, ezért azután tiszteletköreire és övön aluli ütekre egyaránt rákényszerült, hogy egy törekény egységült létrehozozon az értékelésben. Az igazi kárvalottak végezetül a frissen rehabilitált, s már oly sokszor megalázott szerkesztők lettek, ugyanis, a döntéshozók nem mulasztották el újra felhántorgatni régi „hibáikat”, s ezzel lefaragni egy kicsit a fejük fölé fonódó glóriából, ráadásul a „szerkesztői szabadság” deklarálásával egy időben nem feledkeztek meg az „ellenőrzés” mozzanatának Damoklész kardjaként való megvillogtatásáról sem.

Csupán arról feledkeztek meg, hogy a viszonylag ifjú, s máris levitézlett sajtótörvénynek legfeljebb néhány hónapi haladék adatik meg, s — a mai közhangulat érzékelve — bizton állíthatjuk, hogy az új tájékoztatási törvény a lapgazdáknak (ha lesz ilyen egyáltalán) bizonyára más előjogokat biztosít majd. Nem valószínű, hogy egy ilyen testületnek joga lesz egy irodalmi lap fölött ítékezni, esztétikai szempontból azért nem, mert nincs kompetenciája, eszmei—ideológiai szempontokat pedig semmiképpen sem oktrojálhat rá az általa fenntartott lapra. Mindezt azért lenne fontos ennek a testületnek időben végiggondolnia, nehogy ezt a felismerést is majd csak „Az országban végbement politikai események” kényszerítsék ki...

Azon a bizonyos sajtótájékoztatón úgy történt meg a régóta várt rehabilitáció, hogy a döntéshozó apparátus nem mutatta emberi arcát azok felé, akiknek büntelenségét elismerte, pedig ezt meg Nyilas Misitől sem tagadta meg a sors, akinek helyzetével méltán érezhetik rokonnak a sajtójukét a szerkesztők.

P. K.

Az új tanév munkarendje

A Művelődési Minisztérium tájékoztatást adott a következő, az 1989/90-es tanév munkarendjére vonatkozó tudnivalókról.

Az általános iskolákban és a középfokú oktatási intézmények nappali tagozatain a tanév 1989. szeptember 4-én, az első tanítási nappal kezdődik. Az utolsó tanítási nap az általános iskolákban, a középiskolák 1–3. évfolyamán, a gép- és gyorsíró szakiskolákban, a speciális szakiskolákban, az egészségügyi tanintézmények 1–2. évfolyamán, valamint a szakmunkásképző iskolákban — az utolsó évfolyamok kivételével — 1990. június 8. A zeneiskolákban 1989. szeptember első hetében kezdődik és 1990. június második hetében fejeződik be a tanév. A dolgozók iskoláiban az első és az utolsó tanítási napot az igazgató állapítja meg. A nemzetiségi gimnáziumokban érettségizők 1990. május 10-én, a többi középiskolában, illetve egészségügyi szakiskolában végzők május 11-én, a szakmunkásképző iskolák utolsó éves diákjai május 25-én mennek utoljára iskolába. Az első félév 1990. január 31-ig tart. Az iskolák 1990. február 9-ig értesítik a tanulókat, illetve szüleiket, gondviselőiket a diákok el-

ső félévi tanulmányainak eredményéről. A téli szünet javasolt időpontja: 1989. december 21.—1990. január 2. A szünet előtti utolsó tanítási nap december 20-a, szerda, a szünet utáni első tanítási nap január 3-a, szerda. A tavaszi szünet javasolt időpontja: 1990. április 5.—április 17. A szünet előtti utolsó tanítási nap április 3-a, kedd, a szünet utáni első pedig április 18-a, szerda.

A tanévben — a téli és a tavaszi szünet kivételével — az iskolák összesen 14 tanítási nélküli napot tarthatnak: nevelési célú munkára, honvédelmi napra és versenyre, kirándulásra, üzemlátogatásra, ifjúsági napokra, pedagógus-továbbképzésre, nevelési értekezletre, valamint a nevelésteület által választott egyéb pedagógiai célra.

Az érettségi írásbeli vizsgák a gimnáziumok és a szakközépiskolák nappali tagozatain 1990. május 14-én, a nemzetiségi gimnáziumokban május 11-én, az esti és a levelező tagozatokon pedig május 28-án kezdődnek. A közös írásbeli érettségi-felvételi vizsgák május 21-én kezdődnek, az érettségi szóbeli vizsgákat 1990. június 4. és június 19. között lehet megtartani.

Hallom, hogy...

... februárban, amikor még akár csúszóssá is válhatott a burkolat egyik pillanatról a másikra, az új hidon, a személygépkocsik átlagos sebessége 86 kilométer volt óránként. A motorkerékpároké 74,5. Nem csak elképzelhető hát, hanem fénykép is van róla, hogy volt olyan autós, aki 107-tel tekert... És kérem, gondolják el: télen — márpedig a február még tél — nem is volt megengetett a hatvanasnál nagyobb sebességgel!

Lehet, hogy nem lesz népszerű a bejelentés: ezentúl nyáron sem lesz megengetett. Baleseti adatok és a korlátok sérülései készítettek arra a forgalom-szervezőket, hogy korábbi engedélyességüket felülbírálják. Indokaikat egyébként nem csupán a trafi-

paxos mérések, hanem lakossági kérések is szaporították, s ez utóbbiakat a közlekedési zaj- és füstártalmak szakértői is megerősítették. Eszerint, az újszederieknek, a hidhoz közel lakóknak igazuk van: az emelkedőn „húzatott” motorok kipufogógázát és zaját csökkenteni kell. Ha lassítással, hát azzal. De van más, kiegészítő megoldás is: ha a nagykörúti zöldhullámhoz hozzáhangolják a hidfőlámpákat, a pálya fölé pedig az ajánlott sebességet kijelző műszereket látatnak be, akkor a Szilléri sugárúttól a Bérkert utcáig, s tovább megállás — vagyis füst- és zajnövekedés — nélkül haladhatnak a járművek.

S addig is: legfeljebb hatvannal!

P. K.

Művészeti szemle

Az úttörőszövetség városi elnöksége által rendezett művészeti szemlén a népi játék és néptánc kategóriában aranyoklevelet kapott a rókusi II-es számú iskola, valamint az algyői általános iskola táncsoportja, ezüstöt a tápéi iskolások és a szőregi kisdobosok, bronzot pedig a Rózsa Ferenc sugárúti, a Révai és a Zalka Máté iskola tanulói.

Darvas Anna